

Zadanie 1. (1 p.)

Zapoznaj się z tekstem źródłowym, a następnie oceń, które zdanie dotyczące tekstu jest fałszywe. Wpisz znak „X” obok zdania fałszywego we właściwej kolumnie tabeli.

Tekst. Pliniusz Starszy, *Historia naturalna*, I w. n.e.

W sprawie kształtu Ziemi panuje wśród badaczy powszechna zgoda. Mówimy o kręgu ziemskim i godzimy się na to, że kula ziemska ma dwa bieguny. Przy tak wielkiej wysokości gór i tak wielkiej równości pól nie można mówić o doskonałej kulistości, ale jeśli połączy się końce linii obwodowych, otrzyma się kształt doskonałego koła. To samo [kulistość] jest powodem, że z okrętu jeszcze nie widzimy lądu, a z masztu już go spostrzegamy. Jeśli na szczycie okrętu umieścimy błyszczący przedmiot, a okręt zacznie się oddalać, przedmiot ten zdaje się powoli znikać, a wreszcie znika zupełnie. Greccy badacze z wielką radością i dumą dowodzą z geometryczną dokładnością, że nie mogłoby być tak, gdyby morza były rzeczywiście płaskie, to jest takie, jakimi się pozornie wydają.

Na podstawie: Pliniusz Starszy, *Historia naturalna*, [w:] Geografia antyczna, opr. M. S. Bonarski. Warszawa 1957, s. 211.

Lp.	Zdanie	Fałsz
1.	Autor tekstu poddaje krytyce przytoczone poglądy na temat kształtu Ziemi.	
2.	Autor tekstu dowodzi, że w starożytności pogląd o kulistości Ziemi był powszechny wśród badaczy.	
3.	Autor tekstu uznaje, że za kulistością Ziemi przemawia fakt znikania statku za horyzontem.	

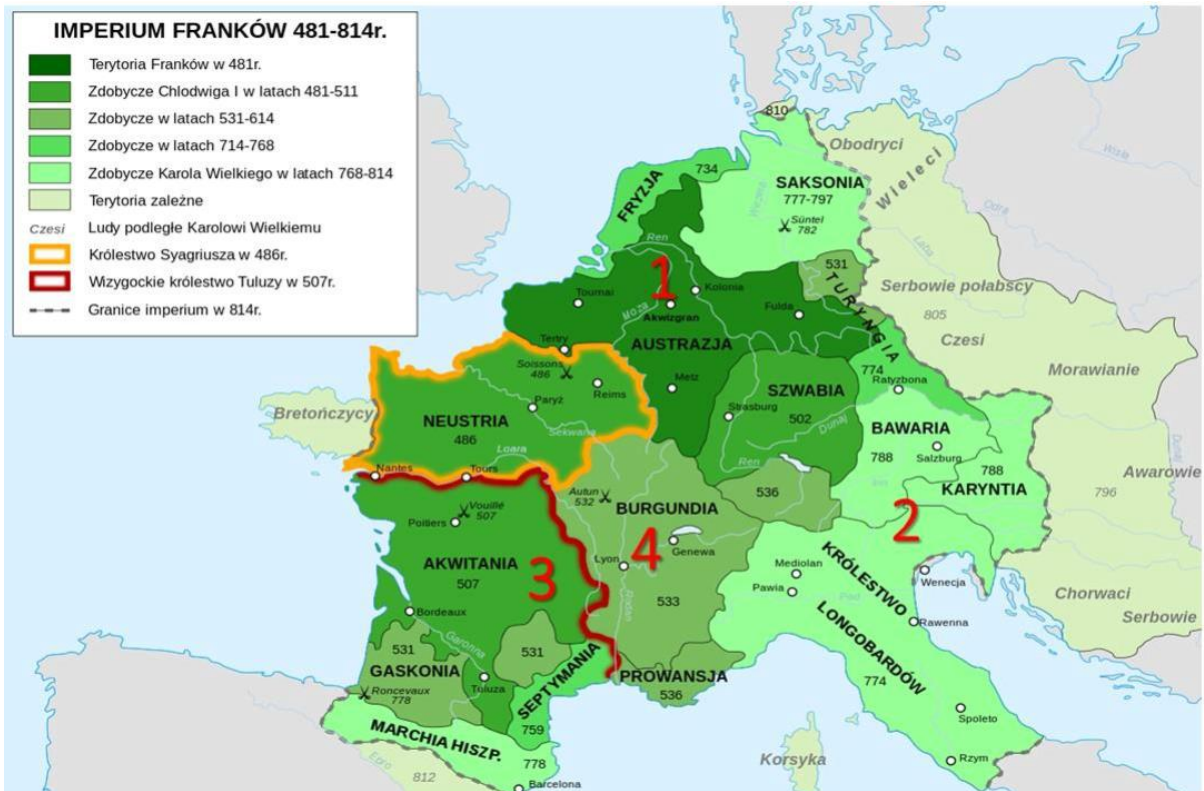
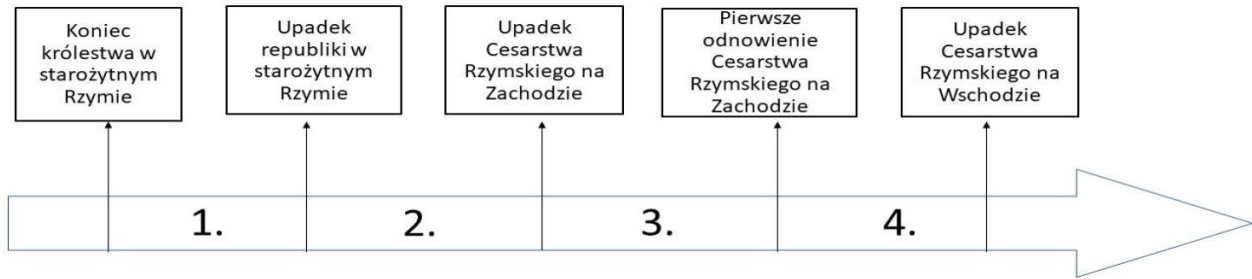
Zadanie 2. (3 p.)

Na podstawie tekstu, mapy i taśmy chronologicznej dokończ zdania (1-3) wybierając poprawne zakończenie (A-D).

Ród Merowingów, z którego Frankowie zwykli byli sobie wybierać królów, na pozór trwał aż do Childeryka [743–751]; on bowiem, na rozkaz papieża, został złożony z godności, ostrzyżony i zamknięty w klasztorze. Chociaż dopiero na nim ród ten wygaś, w rzeczywistości jednak od dawna nie miał żadnej siły i błyszczał tylko czczym tytułem królewskim. Skarb i rządy państwem należały do przełożonych pałacu, zwanych majordomami, którzy posiadali najwyższą władzę. Królowi nie pozostało nic więcej jak zadowolić się samym tytułem, nosić długie włosy i niestrzyżoną brodę, zasiadać na tronie i udawać panującego.

Źródło: Einhard, *Żywot Karola Wielkiego*, Wrocław 1950, s. 13.

STOPIEŃ REJONOWY

Źródło: <https://zpe.gov.pl/a/europa-karola-wielkiego/DeAdLVs9e>

1. Z tekstu wynika, że Childeryk był

- A. ostatnim przedstawicielem Merowingów pełniącym urząd majordoma.
- B. przez całe swoje panowanie jedynie pozornym władcą państwa Franków.
- C. pierwszym majordomem, który przejął realną władzę w państwie Franków.
- D. ostatnim władcą z dynastii Merowingów posiadającym realny wpływ na sprawy państwa.

2. Okres, którego dotyczy cytowany tekst, oznaczony został na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1
- B. 2
- C. 3
- D. 4

3. Childeryk nie był władcą obszaru oznaczonego na mapie numerem:

- A. 1
- B. 2
- C. 3
- D. 4

Zadanie 3. (2 p.)

Przyjrzyj się ilustracji i uzupełnij brakujące informacje.

Źródło: encyklopedia.pwn.pl

Polskie insygnia koronacyjne, włącznie z Koroną Chrobrego, po III rozbiore Polski zostały zrabowane przez Prusaków i wywiezione do Berlina, a później zniszczone i przetopione na monety. Do dziś możemy podziwiać tylko jedyne zachowane insygnium koronacyjne władców piastowskich, czyli miecz A. _____ , który znajduje się na B. _____

Zadanie 4. (5 p.)

Do podanych przywilejów (1-5) dopasuj polskich władców, którzy je wydali. W wyznaczone miejsce wpisz odpowiednią literę (a-e).

- a. Jan I Olbracht b. Władysław II Jagiełło c. Aleksander Jagiellończyk
d. Ludwik Węgierski e. Kazimierz IV Jagiellończyk

1. Przywilej koszycki _____
2. Przywilej czerwiński _____
3. Przywilej cerekwicko – nieszawski _____
4. Przywilej piotrkowski _____
5. Konstytucja Nihil novi _____

Zadanie 5. (3 p.)

Korzystając z ilustracji obrazu Jana Matejki „Batory pod Pskowem” oraz z własnej wiedzy uzupełnij zdania. W punkcie A. wpisz imię i nazwisko wybranej przez króla osoby (postać oznaczona na obrazie literą A.), a w punktach B. i C. podaj dwie funkcje, które zostały jej powierzone przez władcę.

Źródło: <https://przesieka1945.pl/bbatory-pod-pskowem>

Po objęciu tronu król Stefan Batory, który nie znał języka polskiego, potrzebował kogoś, kto będzie pomagał mu w rządzeniu krajem. Nowy król wybrał A. _____ i powierzył mu 2 najwyższe urzędy w Polsce: B. _____ - co oznaczało, że był najważniejszą osobą po królu i reprezentował nasze państwo przed innymi władcami oraz C. _____ - czyli najwyższego dowódcy wojskowego.

Zadanie 6. (3 p.)

Zapoznaj się z treścią listu króla Jana II Sobieskiego do żony królowej Marysieńki, a następnie wskaż zdania prawdziwe dotyczące tekstu. Wpisz znak „X” obok zdania prawdziwego we właściwej kolumnie tabeli.

Jan III Sobieski, List do królowej Marii Kazimiery

W namiotach wezyrskich, 13 września 1683. Jedyna duszy i serca pociecho, najśliczniejsza i najukochańsza Marysieńko! Bóg i Pan nasz na wieki błogostawiony dał zwycięstwo i sławę narodowi naszemu, o jakiej wieki przeszłe nigdy nie słyszały. Działa wszystkie, obóz wszystkich, dostatki nieoszacowane dostały się w ręce nasze. Nieprzyjaciel ucieka w konfuzji [zawstydzony]. Wielbłądy, muły, bydło, owce dostały się w ręce nasze. Prochów samych amunicji nieprzyjaciel porzucił więcej niżeli za milion złotych. Wezyr tak szybko uciekał, że ledwie na jednym koniu i w jednej sukni. Ja zajęłem wszystkie jego rzeczy, w tym namiot tak wielki, jak Warszawa albo Lwów. Mam wszystkie jego znaki, chorągiew, którą dał mu cesarz turecki i konia z drogim siodłem. Na polu leży złotych szabel pełno i innych wojennych rynsztunków po wojsku, które uciekło. Liczę, że samych namiotów na polu Turcy zostawili sto tysięcy. A co za delicje miał wezyr przy swoim namiocie, opisać niepodobna. Miał łaźnię, miał ogródek i fontanny, króliki, koty, a nawet papugę i strusia. Wszystko to dostało się w nasze ręce.

Źródło: *List do królowej Marii Kazimiery*, oprac. Leszek Kukulski, Warszawa 1962.

STOPIEŃ REJONOWY

Lp.	Zdanie	Prawda
1.	Namiot wezyra był niewielkich rozmiarów.	
2.	Turkom udało się wywieźć z obozu swoją artylerię.	
3.	Jan III Sobieski uważał, że zwycięstwo pod Wiedniem było największym sukcesem w dziejach Polski.	
4.	Turcy podczas ucieczki porzucili na polu bitwy wielką ilość broni.	
5.	Wezyr turecki mieszkał bardzo skromnie.	
6.	Król pisał list w zdobytym namiocie wezyra.	

Zadanie 7. (2 p.)

Epoka saska w Polsce to czas, w którym docierały do naszego kraju idee oświeceniowe. Niektórzy Polacy podejmowali wówczas próby reform Rzeczypospolitej. Poniżej zostali wymienieni dwaj z nich. Należy dopasować projekty reform, które zawarli w swoich dziełach, wpisując w wyznaczone miejsca odpowiednie litery (a-f).

- a. Zniesienie *liberum veto*.
 - b. Ograniczenie *liberum veto*.
 - c. Powiększenie armii do 100 tysięcy żołnierzy.
 - d. Zniesienie wolnej elekcji i konfederacji.
 - e. Wprowadzenie zasady większości głosów w czasie obrad sejmu.
 - f. Przyznanie chłopom wolności osobistej i zamiana im pańszczyzny na czynsz.
1. Stanisław Leszczyński (były król Polski) w swojej rozprawie „Głos wolny wolność ubezpieczający” zawarł następujące pomysły reform _____.
 2. Stanisław Konarski w swoim dziele „O skutecznym rad sposobie” proponował takie projekty reform _____.

Zadanie 8. (6 p.)

Uzupełnij w tabeli brakujące dane dotyczące państw, w których w XVIII wieku wprowadzono absolutyzm oświecony. W tym celu wykorzystaj poniższe informacje. Do cyfr (1-6) dopisz odpowiednie litery (a-f).

- a. Zniesienie poddaństwa chłopów.
- b. Piotr I.
- c. Józef II.
- d. Fryderyk II Wielki.
- e. Powszechny obowiązek szkolny dla chłopów.
- f. Zmuszenie szlachty do służby wojskowej lub urzędniczej.

STOPIEŃ REJONOWY

Nazwa państwa	Prusy	Austria	Rosja
Władca lub władcy	1. _____	Maria Teresa, 3. _____	5. _____
Dokonane reformy	- rozbudowa armii, - 2. _____ - tolerancja religijna.	- powiększenie armii, - wolność religijna, - 4. _____	- modernizacja armii, - 6. _____ - podporządkowanie Cerkwi.

Zadanie 9. (3 p.)

Uzupełnij poniższe zdania tak, aby zawierały one prawdziwe informacje dotyczące powstania Stanów Zjednoczonych. Skreśl w każdym nawiasie nieprawdziwą informację.

1. Deklarację niepodległości Stanów Zjednoczonych ogłoszono 4 lipca (1775/1776) roku.
2. Pierwszym prezydentem Stanów Zjednoczonych został (*Jerzy Waszyngton/ Abraham Lincoln*).
3. Władzę ustawodawczą w Stanach Zjednoczonych sprawował (*Kongres/prezydent*).

Zadanie 10. (2 p.)

Uzupełnij brakujące informacje dotyczące reformy szkolnictwa w Polsce po I rozbiorze.

1. W 1773 roku w Polsce została przez sejm powołana instytucja, która nadzorowała wszystkie rodzaje szkół, nosiła ona nazwę _____.
2. Przygotowaniem odpowiednich, nowoczesnych podręczników zajmowała się specjalna instytucja. Nazwano ją _____.

Zadanie 11. (2 p.)

Wskaż przyczyny i skutki wybuchu rewolucji francuskiej, wpisując do tabeli właściwe oznaczenia literowe (a-f).

- a. Niezadowolenie społeczne.
- b. Kryzys gospodarczy.
- c. Uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela.
- d. Francja była monarchią konstytucyjną.
- e. Utworzenie Zgromadzenia Narodowego.
- f. Zniesienie stanowego podziału społeczeństwa.

Przyczyny	Skutki

Zadanie 12. (3 p.)

Zapoznaj się z tekstem źródłowym oraz grafiką. Następnie na ich podstawie oraz wiedzy własnej uzupełnij zdania (1-3) literami (A-D), którymi oznaczono brakujące informacje.

Tekst źródłowy.

Do współobywateli! [...] Polacy, nadzieja powstaje [...], Francja zwycięża, ona się bije za sprawę narodów, starajmy się osłabić jej nieprzyjaciół. Francja pozwala [użycza] nam schronienia, czekając lepszych losów dla kraju naszego, idźmy pod jej chorągwie, te są oznaką honoru i zwycięstwa [...].

Źródło: *Wielka Historia Polski*, t. 6, Fogra Oficyna Wydawnicza, Kraków 2004, s. 233.

Źródło :<https://zpe.gov.pl/a/przeczytaj/D3TmhT2m0>

Po utracie niepodległości wielu Polaków wyjechało do Francji, która w tamtym okresie toczyła wojnę z Cesarstwem Austriackim. Za zgodą rządu francuskiego utworzono legiony polskie na terenie 1. _____.

- A. Wenecji B. Lombardii C. Rzymu D. Paryża

Powstały one w roku 2. _____ .

- A. 1796 B. 1797 C. 1799 D. 1800

Podstawowym uzbrojeniem piechoty legionów był karabin z 3. _____.

- A. nożem B. tasakiem C. bagnetem D. szablą

Zadanie 13. (5 p.)

Na podstawie poniższej mapy i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

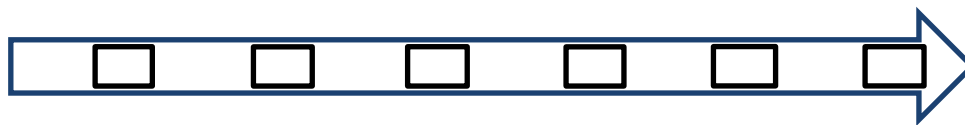
Źródło: <https://zpe.gov.pl>

1. Określ, których państw dotyczą poniższe opisy. Następnie wstaw obok opisu odpowiednią nazwę państwa.
 - a. Państwo to powróciło do granic sprzed 1792 r., a na jego tronie ponownie zasiadł przedstawiciel dynastii Burbonów. _____
 - b. To mocarstwo rozszerzyło swoje granice m.in. o Finlandię i część ziem Księstwa Warszawskiego. _____
 - c. Państwo to odgrywało dominującą rolę w Związku Niemieckim, a w wyniku kongresu wiedeńskiego uzyskało rozległe tereny w północno-wschodnich Włoszech. _____
 - d. Jednym z nabytków terytorialnych tego państwa stała się w 1815 r. Wielkopolska z Poznaniem. _____

2. Wypisz pełne (oficjalne) nazwy państw, które utworzyły Święte Przymierze.

Zadanie 14. (1 p.)

Uporządkuj w kolejności chronologicznej wydarzenia z okresu powstania listopadowego, wpisując odpowiednie litery w kratki na osi czasu.

- A. Zajęcie Belwederu przez powstańców
- B. Detronizacja cara Mikołaja I
- C. Bitwa pod Grochowem
- D. Kapitulacja Warszawy
- E. Utworzenie Rządu Tymczasowego
- F. Bitwa pod Ostrołęką

Zadanie 15. (4 p.)

Wstaw znak „X” przy czterech zdaniach, które opisują represje po powstaniu listopadowym w Królestwie Polskim.

1.	Rozwiązano polskie wojsko, a żołnierzy wcielono do armii rosyjskiej.	
2.	Zlikwidowano Konstytucję z 1815 i wprowadzono Statut Organiczny.	
3.	Język rosyjski stał się językiem urzędowym oraz wykładowym w szkołach. Zamknięto polskie wydawnictwa i gazety.	
4.	Wprowadzono zakaz posługiwania się językiem polskim w miejscach publicznych.	
5.	Zamknięto uniwersytety w Warszawie i Wilnie.	
6.	W Warszawie wybudowano cytadelę.	
7.	Zlikwidowano Królestwo Polskie i zamieniono w prowincję rosyjską Kraj Nadwiślański.	

Zadanie 16. (2 p.)

Połącz nazwy stronnictw politycznych (1-2) aktywnych u progu lat 60 XIX w. z celami do których dążyli ich działacze. Dobierz opisy (a-d) do każdego z nich. Wpisz odpowiednie oznaczenia literowe we właściwym miejscu.

- a. Uwłaszczenie chłopów bez odszkodowania
- b. Stopniowe poszerzanie autonomii Królestwa Polskiego
- c. Wywalczenie niepodległości za pomocą powstania zbrojnego
- d. Pozyskanie wsparcia zachodnich mocarstw dla idei odbudowy niepodległego kraju

1. Biali: _____

2. Czerwoni: _____

Zadanie 17. (4 p.)

Uzupełnij w poniższych zdaniach brakujące informacje dotyczące powstania styczniowego:

1. Powstanie styczniowe rozpoczęło się w : dzień _____ miesiąc _____ rok _____.
2. Miało ono charakter wojny _____.
3. Ostatnim dyktatorem powstania był _____.
4. Ostatni oddział powstańczy zlikwidowano w maju 1865 r. na _____, był on dowodzony przez księdza _____.

Zadanie 18. (2 p.)

Zapoznaj się z tekstem źródłowym, a następnie na jego podstawie oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia.

Proklamacja zniesienia niewolnictwa [...]

Ja, Abraham Lincoln, prezydent Stanów Zjednoczonych, na mocy władzy nadanej mi jako Naczelnemu Wodzowi Armii i Marynarki Wojennej na czas buntu zbrojnego przeciwko władzy i rządowi Stanów Zjednoczonych oraz w charakterze stosownego i niezbędnego środka wojennego służącego stłumieniu wspomnianego buntu, [...] polecam i ogłaszam, że wszystkie osoby trzymane w niewoli w wymienionych stanach i ich częściach będą odtąd wolne, a rząd Stanów Zjednoczonych wraz z władzami Armii i Marynarki Wojennej uznawać i strzec będzie ich wolności.

Niniejszym nakazuję też wyzwolonym w ten sposób, by powstrzymali się od wszelkiej przemocy, z wyjątkiem koniecznej samoobrony [...].

Miasto Waszyngton, pierwszy stycznia roku Pańskiego [...], w osiemdziesiątym siódmym roku niepodległości Stanów Zjednoczonych.

Źródło: *Wiek XIX w źródłach*, M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, Warszawa 1998, s. 259-260.

1. Napisz, jakie wydarzenie zostało określone „buntem zbrojnym przeciwko władzy i rządowi Stanów Zjednoczonych”.
-

2. W Stanach Zjednoczonych rozwijał się ruch dążący do całkowitego zniesienia niewolnictwa. Podaj jego nazwę.
-

Zadanie 19. (2 p.)

Na poniższym zdjęciu jest ukazana postać polskiej noblistki – Marii Skłodowskiej – Curie. Odkrywczyni dwóch, wcześniej nieznanych pierwiastków – polonu i radu, otrzymała Nagrodę Nobla dwukrotnie. W miejsce kropek wpisz, w jakich dziedzinach je otrzymała.

A. _____ B. _____

Zadanie 20. (3 p.)

Podane poniżej programy (1-4) przyporządkuj właściwej partii, która go propagowała. Wpisz w wyznaczone miejsca tabeli odpowiednią literę (a-d) oznaczającą nazwę partii. Jedno partie została podana dodatkowo i nie pasuje do żadnego opisu.

a. SL (PSL) b. SDKPiL; c. PPS; d. Endecja

	Opis	Nazwa partii
1.	Głównym celem było odzyskanie niepodległości przez Polskę. Przyszła Polska republiką demokratyczną, w której wszyscy obywatele byliby równi wobec prawa, prawa polityczne niezależne od cenzusu majątkowego czy pochodzenia społecznego; walczyła o prawa socjalne dla robotników.	
2.	Umacnianie ruchu narodowego; odzyskanie niepodległości na drodze legalnej; kształtowanie świadomości narodowej i rozwój narodu pod względem kulturalnym i politycznym. Głosiła idee walki z radykalnymi ruchami społecznymi i politycznymi, była przeciwna radykalnym reformom społecznym.	
3.	Głównymi hasłami programowymi i celami tego ugrupowania politycznego były odbudowa niepodległego państwa polskiego, w którym zostaną rozwiązane podstawowe problemy wsi, demokratyzacja życia i wybory powszechne oraz wprowadzenie demokratycznej ordynacji wyborczej, rozwój oświaty, równouprawnienie chłopów w życiu politycznym.	

Zadanie 21. (2 p.)

Zapoznaj się z tekstem źródłowym, a następnie na jego podstawie oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia.

Tekst źródłowy (fragment orędzia z 1918 r.)

13. Należy stworzyć niezawisłe państwo polskie, które winno obejmować terytoria zamieszkałe przez ludność niezaprzeczalnie polską, któremu należy zapewnić swobodny i bezpieczny dostęp do morza i którego niezawisłość polityczną i gospodarczą oraz integralność terytorialną należy zagwarantować paktem międzynarodowym.

Źródło: *Wiek XX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów*, opr. M. Sobańska-Bonadruk, S. B. Lenard, Warszawa 1998, s. 43-45.

1. Uzupełnij zdanie wybierając poprawne zakończenie (A-D).

Autorem orędzia cytowanego w źródle był _____.

- A. premier wielkiej Brytanii David Lloyd George.
- B. premier Francji Georges Clemenceau.
- C. prezydent USA Thomas Woodrow Wilson.
- D. car Rosji Mikołaj II.

2. Uzasadnij, że zacytowane orędzie miało znaczenie dla sprawy odzyskania niepodległości przez Polskę.

Uzasadnienie:
